

De geschiedenis van Westzaan opnieuw beschreven

door WILLEM TIP/deel 85

Dertig monumenten erbij

Eind 1971 verschijnt als uitloop van 'Duizend jaar Westzaan' in De Zaanlander een reeks artikelen over de Geschiedenis van Westzaan. De reeks eindigt met een uitgebreide opsomming van historische gebouwen. Voor Monumentenzorg is deze opsomming aanleiding zelf een onderzoek uit te voeren. Van de Westzaanse woningen staan er maar een paar op de Monumentenlijst. Veel woningen uit de zeventiende en achttiende eeuw hebben daardoor nog steeds geen enkele bescherming tegen sloop, verplaatsing of verandering. De Westzaanse bebouwing blijkt, heel anders dan men tien jaar eerder meende, de moeite waard. In de Kerkbuurt en het noordelijke deel van de J.J. Allanstraat staan de historische gebouwen zelfs dicht bijeen. Ook in het bedreigde zuidelijke deel van het dorp staan talrijke gebouwen die bescherming verdienen. Uiteindelijk keurt de Westzaanse gemeenteraad eind 1973 een uitbreiding van de Rijksmonumentenlijst goed met een dertigtal woningen en andere monumentale gebouwen. Twee houten woningen ten noorden van het Raadhuis, Kerkbuurt 41 en 49 zijn intussen in 1972 op het laatste ogenblik van de slopershamer gered. In de bestaande plannen was op hun plaats een grote winkelgalerij getekend. Acht winkels moesten er komen. Een volwassen winkelcentrum voor de nieuwbouwwijk rond de Euverenweg. De gemeente had de pan-

Zicht op 't Reght Huys vanuit de zuid.

Getoonde beelden: Westzaanse digitale beeldbank

Beschermd dorpsgezicht

In de Kerkbuurt en de noordelijke J.J. Allanstraat staan de monumenten zo dicht bijeen dat het gebied kan worden aangewezen tot Beschermd Dorpsgezicht. Alle panden in het beschermde dorpsgezicht dienen te worden beschreven. Nieuwbouw moet worden aangepast. De Westzaanse Raad neemt eind 1973 een voorbereidingsbesluit waarin vastgelegd wordt dat er nieuw plan moet worden gemaakt, heel anders dan het bestaande moderniseringsplan. Tussen Grote kerk en Raadhuis verrijst een kloek monument voor het nieuwe beleid. Twee rode beuken zijn nog blijven staan langs de weg, een herinnering aan het oude kerkhof. Volgens het oude plan zullen ze worden omgezaagd om plaats te maken voor een bredere verkeersweg. Daarvan is nu geen sprake meer. Ze worden niet gerooid maar zorgvuldig omringd met een stenen muur. Het snelverkeer moet snelheid blijven terugnemen zoals tevoren. Wie graaft bij de meest noordelijke beuk vindt de fundamenten van de gotische St. Joriskerk. Het nieuwe beleid heeft ook deze archeologische vindplaats veiliggesteld.

Vierentwintig bezwaarschriften

De Westzaners blijken in latere jaren niet kort van memorie. In 1995 stelt Zaanstad voor de beuken alsnog te rooien. Ze staan in de weg. Vrachtwagens

kunnen er maar nauwelijks langs. Sinds de jaren zeventig is het verkeer niet alleen drukker maar ook omvangrijker en zwaarder geworden. De enorme voertuigen schampen in het voorbijgaan alles wat te dichtbij staat. 't Reght Huys, hotel De Prins en ook de stenen bakken rond de beuken. Het weghalen van de beuken is echter geen oplossing. De burgers dienen 24 bezwaarschriften in. In 't Reght Huys wordt lang en heftig gediscussieerd. Het plan gaat niet door. De bakken blijven staan. De vrachtwagens moeten voorzichtig blijven manoeuvreren. Na 1973 vergt het beschermde dorpsgezicht nog een lange bewerkingsstijd. Zaanstad heeft andere zorgen. Pas op 4 oktober 1992 is het eindelijk zover dat de minister aan de gemeente meedeelt dat hij de dorpskern van Westzaan heeft aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Het gebied loopt in het noorden tot aan de winkelgalerij langs de Kerkbuurt en in het zuiden tot aan J.J. Allanstraat 328. Het monumentale pand J.J. Allanstraat 326 met zijn rijk versierde halsgevel valt er nog juist in.

Tot midden 2002 duurt het vervolgens voordat de Provincie het bestemmingsplan 'Kerkbuurt en omgeving' definitief heeft vastgesteld. Sinds dat moment heeft Zaanstad drie officieel beschermde dorpsgezichten: de Lagedijk in Zaandijk, Haaldersbroek bij het Kalf en Westzaan-noord. ■

Wie o wie zijn deze illustere heren in het winterse landschap?

den al gekocht. Voor de afbraak. Monumentenzorg zet echter spoed achter haar procedures. Een van de panden, het grootste, komt op de Monumentenlijst nog voordat met de sloop kan worden begonnen. Het is eind 1972 het eerste zichtbare teken van de nieuwe richting die de gemeenteraad voorstaat. Niet iedereen is het met deze wending eens. Burgemeester Verstegen is zelfs duidelijk ontstemd. Hij hecht aan het eenmaal ingezette beleid. De wethouders en de raad houden echter vast aan hun nieuwe richting. De gloednieuwe woningstichting Frans Mars, opgericht in 1973 ontfermt zich over de panden en zorgt ervoor dat ze worden gerestaureerd. Als toegeving aan het verkeer wordt het grootste pand één travee ingekort. Zo blijft er toch nog ruimte over voor een bredere straat. De winkelgalerij wordt echter tot de helft teruggebracht. Een wijs besluit, zo blijkt later. Zelfs van de vier winkels zijn er nooit meer dan een paar in gebruik.

The Passion

De Protestantse Gemeente Westzaan organiseert op **vrijdag 22 maart 2013** een filmavond met de film "THE PASSION", de laatste dagen van Jezus in popmuziek.

Aanvang 20.00 uur in Dorpshuis De Kwaker, J.J. Allanstraat 127, Westzaan. Na afloop van de film is er gelegenheid om, onder het genot van een drankje, met elkaar van gedachten te wisselen over deze film. Iedereen is welkom en de toegang is gratis!

Hoezó, een vreemdeling?

De 'WERELDGEBEDSDAG' wordt gehouden op vrijdag 1 maart 2013 om 19.30 uur in de Grote Zaal van zorgcentrum Lambert Melisz.

Deze oecumenische viering is voor alle gezindten. Over de hele wereld wordt 24 uur één liturgie gebruikt. Het thema "Hoezó, een vreemdeling?" komt uit Frankrijk.

De werkgroep 'WERELDGEBEDSDAG WESTZAAN', bestaande uit leden van de samenwerkende kerken, zullen u en jou van harte verwelkomen.

W.Reuvekamp Gille-Weijgers
Tel.: 616 59 94